

Hội Liên hiệp Phụ nữ Việt Nam với công tác phòng, chống bạo lực gia đình

Phạm Thị Thoa

Trung ương Hội Liên hiệp Phụ nữ Việt Nam

Tóm tắt: Bài viết tổng kết những kết quả đạt được của Hội Liên hiệp Phụ nữ Việt Nam trong công tác phòng, chống bạo lực gia đình, đồng thời nêu lên một số điểm cần rút kinh nghiệm cũng như những khó khăn/hạn chế khi triển khai thực hiện. Theo tác giả, để công tác phòng, chống bạo lực gia đình có hiệu quả hơn, Hội Liên hiệp Phụ nữ trung ương và địa phương cần tiếp tục duy trì và nhân rộng các mô hình truyền thông, đồng thời tích cực tham gia xây dựng các địa chỉ tin cậy để hỗ trợ các nạn nhân của bạo lực gia đình. Tác giả cho rằng cần đưa nội dung bình đẳng giới và phòng, chống bạo lực gia đình vào Chương trình mục tiêu quốc gia về gia đình.

Từ khóa: Hội Liên hiệp Phụ nữ; Phụ nữ; Bạo lực gia đình.

Bạo lực gia đình ở Việt Nam đang có chiều hướng gia tăng ở mọi vùng miền, mọi đối tượng và là vấn đề bức xúc được toàn xã hội quan tâm. Nạn nhân của bạo lực gia đình có thể là phụ nữ, nam giới hoặc trẻ em, song phần lớn là phụ nữ và trẻ em. Theo Nghiên cứu quốc gia về Bạo lực gia đình đối với phụ nữ ở Việt Nam (Tổng cục Thống kê, 2010), 34% số phụ nữ có gia đình được phỏng vấn cho biết đã từng bị chồng bạo hành thể xác hoặc tình dục, 58% đã từng là nạn nhân của ít nhất một trong ba hình thức bạo lực gia đình (thể xác, tinh thần, tình dục) và 5% phụ nữ có thai đã từng

bị chồng đánh đập.

Bạo lực đối với phụ nữ thường được biết đến như là bạo lực trên cơ sở giới, là hiện tượng phổ biến đang tồn tại ở tất cả các nước, gây tổn hại nghiêm trọng đến sức khỏe thể chất, tinh thần và nhân phẩm của người phụ nữ, ảnh hưởng đến hạnh phúc gia đình, gây trở ngại lớn cho bình đẳng giới và vi phạm quyền con người.

Là một tổ chức chính trị - xã hội đại diện cho quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của phụ nữ, Hội Liên hiệp Phụ nữ Việt Nam xác định trách nhiệm quan trọng của mình trong việc vận động các tầng lớp phụ nữ tích cực tham gia các hoạt động phòng, chống bạo lực gia đình, góp phần xây dựng gia đình hạnh phúc. Chính vì vậy, cùng với các cơ quan quản lý nhà nước và các tổ chức đoàn thể - chính trị - xã hội, Hội Liên hiệp Phụ nữ Việt Nam đã có nhiều nỗ lực trong tham mưu, chỉ đạo và tổ chức thực hiện công tác phòng, chống bạo lực gia đình. Kết quả đạt được cụ thể như sau:

1. Công tác chỉ đạo

- Hội đã tích cực tham mưu và tham gia xây dựng Luật Bình đẳng giới, Luật Phòng, chống bạo lực gia đình, Luật Phòng, chống mua bán người; tham gia thành viên Ban chỉ đạo Chương trình hành động phòng, chống tội phạm buôn bán phụ nữ, trẻ em theo Quyết định 130 của Chính phủ; tham gia thành viên Ban Chỉ đạo liên ngành phòng chống buôn bán người tiểu vùng sông Mê Kông (COMMIT) và Ủy ban tư vấn tiểu vùng sông Mê Kông (SURAC).

- Ban Chấp hành Trung ương Hội Liên hiệp Phụ nữ Việt Nam đã ra Nghị quyết số 07/NQ-TW về một số vấn đề xã hội liên quan đến phụ nữ và trẻ em gái, trong đó khẳng định nhiệm vụ trọng tâm là tăng cường công tác lãnh đạo, chỉ đạo Hội Liên hiệp Phụ nữ các cấp về phòng chống buôn bán phụ nữ và trẻ em, phòng chống mại dâm, HIV/AIDS, phòng chống bạo lực gia đình; đồng thời chỉ đạo Hội Liên hiệp Phụ nữ các tỉnh, thành xây dựng chương trình hành động thực hiện Nghị quyết 07 và triển khai thực hiện tốt kế hoạch hành động của địa phương về các vấn đề xã hội liên quan đến phụ nữ và trẻ em gái, trong đó có bạo lực gia đình.

- Hiện nay hoạt động phòng, chống bạo lực gia đình của Hội đã được cụ thể hóa tại Nghị quyết Đại hội phụ nữ toàn quốc lần thứ X (nhiệm kỳ

2007 – 2012) thông qua cuộc vận động *Xây dựng gia đình 5 không 3 sạch* nhằm phát động hội viên phụ nữ xây dựng gia đình với 8 tiêu chí, trong đó 5 không gồm: không đói nghèo, không vi phạm pháp luật và tệ nạn xã hội, không có bạo lực gia đình, không sinh con thứ 3 trở lên, không có trẻ suy dinh dưỡng và bỏ học; 3 sạch gồm: sạch nhà, sạch bếp, sạch ngõ.

2. Công tác tuyên truyền nâng cao nhận thức và hỗ trợ phụ nữ cải thiện đời sống

Công tác tuyên truyền phòng, chống bạo lực gia đình đã được các cấp Hội Phụ nữ ở hầu hết các địa phương tăng cường thực hiện với nhiều hoạt động và dưới nhiều hình thức như: truyền thông trực tiếp tại cộng đồng thông qua sinh hoạt chi hội phụ nữ; thành lập, duy trì sinh hoạt các câu lạc bộ; tổ chức giao lưu, thi văn nghệ, tiểu phẩm, nói chuyện chuyên đề, hội thảo, tổ chức thi tìm hiểu kiến thức, cung cấp tài liệu về phòng, chống bạo lực gia đình; phối hợp truyền thông qua các kênh thông tin đại chúng, đặc biệt là các cơ quan tuyên truyền của tổ chức Hội như Báo Phụ nữ Việt Nam; Báo Phụ nữ Hà Nội, Thành phố Hồ Chí Minh; Website của Hội Liên hiệp Phụ nữ Việt Nam và Website của các tỉnh, thành Hội; tờ Thông tin phụ nữ của Trung ương Hội và của các tỉnh, thành Hội; các chuyên trang, chuyên mục trên truyền hình, phát thanh, các báo địa phương...; tọa đàm, giao lưu trực tuyến về các nội dung phòng, chống bạo lực gia đình.

Các nội dung tuyên truyền tập trung chủ yếu là Luật Bình đẳng giới và Luật Phòng, chống bạo lực gia đình; vấn đề bình đẳng giới; quyền của phụ nữ trong pháp luật Việt Nam; các hình thức bạo lực gia đình; nguyên nhân, tác hại và biện pháp phòng, chống bạo lực gia đình; cách ứng xử trong gia đình; vai trò của cộng đồng trong công tác phòng, chống bạo lực gia đình...

Tại cấp Trung ương, Hội đã tổ chức các Hội thảo với hơn 50 cơ quan thông tấn báo chí Trung ương và các tỉnh, thành phố lớn về tăng cường truyền thông bình đẳng giới và phòng, chống bạo lực gia đình trên các phương tiện thông tin đại chúng nhằm thúc đẩy mạnh mẽ truyền thông về bạo lực gia đình.

Thông qua công tác tuyên truyền, Hội đã góp phần nâng cao nhận thức cho phụ nữ về bạo lực gia đình và công tác phòng, chống bạo lực gia đình, giúp chị em có kỹ năng và kinh nghiệm tổ chức cuộc sống gia đình, kỹ năng ứng phó với những “xung đột” trong gia đình; đồng thời góp phần

tạo dư luận xã hội lên án các hành vi bạo lực gia đình.

Để thực hiện tốt công tác tuyên truyền, tư vấn về phòng, chống bạo lực gia đình, hàng năm các cấp Hội Phụ nữ đã tổ chức các lớp tập huấn cho các cán bộ Hội Phụ nữ và thành viên Ban chủ nhiệm các câu lạc bộ về pháp luật, kiến thức, kỹ năng truyền thông về bình đẳng giới và phòng, chống bạo lực gia đình, đồng thời trong 5 năm gần đây Trung ương Hội Liên hiệp Phụ nữ Việt Nam đã biên soạn, in ấn các tài liệu bao gồm: 2.200 cuốn “Tài liệu tham khảo về bình đẳng giới và phòng, chống bạo lực gia đình”, 1.500 tờ rơi “Bạn không cô đơn - chúng tôi luôn bên bạn” cho các nạn nhân của bạo lực gia đình, 9.940 tờ rơi “Tuyên truyền về Luật Phòng, chống bạo lực gia đình”, 1.410 bộ tranh “Tuyên truyền về bình đẳng giới”; 1.512 cuốn “Tài liệu dùng cho tuyên truyền viên về Luật Phòng, chống bạo lực gia đình”, 11.860 cuốn “Sổ tay những điều cần biết về bình đẳng giới trong gia đình” cung cấp cho cán bộ và hội viên phụ nữ.

3. Xây dựng và vận hành các mô hình phòng, chống bạo lực gia đình

Trong số các mô hình phòng, chống bạo lực gia đình của Hội thì *Câu lạc bộ Xây dựng gia đình hạnh phúc* và *Câu lạc bộ Phòng, chống bạo lực gia đình* là hai mô hình được các cấp Hội tập trung chỉ đạo và nhân rộng tại các địa phương và có hiệu quả truyền thông cao. Hiện nay cả nước có 12.100 Câu lạc bộ Xây dựng gia đình hạnh phúc và 2.220 Câu lạc bộ Phòng, chống bạo lực gia đình. Thành viên câu lạc bộ bao gồm các cặp vợ chồng cùng tham gia sinh hoạt, trao đổi kinh nghiệm, học tập kiến thức, kỹ năng xây dựng, tổ chức cuộc sống gia đình hạnh phúc, gia đình không có bạo lực. Hoạt động của các câu lạc bộ đã góp phần đưa nội dung giáo dục về bình đẳng giới và phòng, chống bạo lực gia đình đến được các nhóm đối tượng, các gia đình một cách thân thiện và cởi mở. Các câu lạc bộ chính là cầu nối chuyển tải thông tin, giao lưu, chia sẻ và can thiệp có hiệu quả về vấn đề bình đẳng giới và phòng, chống bạo lực gia đình.

Trung ương Hội đã chỉ đạo thí điểm mô hình *Bình đẳng giới, phòng chống bạo lực gia đình* tại các tỉnh, thành phố: Hà Nội, Hà Tĩnh, Quảng Trị, v.v., thí điểm củng cố và thúc đẩy hoạt động hòa giải ở địa phương, truyền thông về phòng, chống bạo lực đến đối tượng học sinh trong trường học và thí điểm sân khấu hóa hoạt động truyền thông phòng, chống bạo lực gia đình, qua đó thu hút, vận động phụ nữ và các thành viên khác tham

gia các hoạt động phòng, chống bạo lực gia đình.

Mô hình *Địa chỉ tin cậy ở cộng đồng theo Luật Phòng, chống bạo lực gia đình* được triển khai tại các địa bàn thuộc hai tỉnh Bến Tre và Phú Thọ. Địa chỉ tin cậy là nơi các nạn nhân của bạo lực gia đình được tư vấn pháp luật, tư vấn tâm lý, nhận trợ giúp và bố trí tạm lánh. Hiện nay, đã có 80 địa chỉ tin cậy tại tỉnh Phú Thọ và 42 địa chỉ tin cậy tại tỉnh Bến Tre được thành lập và đưa vào hoạt động, giúp tư vấn cho 80 vụ liên quan đến bạo lực gia đình và hỗ trợ 10 trường hợp bị bạo lực gia đình nghiêm trọng cần tạm lánh và sơ cứu ban đầu.

Mô hình *Phối hợp giữa Hội Liên hiệp Phụ nữ và Công an trong giải quyết các trường hợp bạo lực gia đình tại cộng đồng* cũng đã được triển khai, trong đó xây dựng được cơ chế phối hợp và phân định trách nhiệm giữa Hội và ngành công an trong từng khâu của quá trình phát sinh bạo lực gia đình tại tuyến cơ sở... Từ đó, rút ra kinh nghiệm trong chỉ đạo công tác phòng, chống bạo lực gia đình trên diện rộng.

Một mô hình đang được Trung ương Hội thử nghiệm là mô hình “*Ngôi nhà bình yên*” (được thành lập ngày 8 tháng 3 năm 2007 tại Trung tâm Phụ nữ và Phát triển) với 4 bộ phận chức năng: tham vấn, nhà trẻ, nhà bình yên và các dịch vụ miễn phí. Trong trường hợp khẩn cấp, nạn nhân của bạo lực gia đình và nạn nhân bị buôn bán trở về có thể trú ẩn an toàn trong thời gian từ vài tuần đến tối đa 4 tháng với các dịch vụ hoàn toàn miễn phí như chăm sóc y tế, tư vấn tâm lý, tư vấn pháp lý và giúp dạy nghề, tạo việc làm. Từ khi thành lập đến nay, *Ngôi nhà bình yên* đã giúp đỡ cho hơn 400 lượt phụ nữ là nạn nhân của bạo lực gia đình, đồng thời tư vấn trên 2.000 phụ nữ có nguy cơ bị bạo lực gia đình đến từ 35 tỉnh, thành phố.

4. Công tác tư vấn và hoà giải

Hội đã phát huy vai trò tích cực, nòng cốt trong các tổ hoà giải ở cơ sở, trực tiếp hoặc phối hợp với các ban, ngành, đoàn thể tiến hành nhiều vụ hoà giải khi có mâu thuẫn xảy ra; nắm tình hình các gia đình, tâm tư, nguyện vọng của phụ nữ tại địa bàn thông qua hoạt động của tổ chức Hội Phụ nữ và công tác quản lý nhân khẩu của chính quyền địa phương để kịp thời phát hiện dấu hiệu, nguy cơ bạo lực gia đình để tư vấn, hoà giải.

- Khi các gia đình có chuyện xích mích, cán bộ Hội Phụ nữ thường tìm

8 Nghiên cứu Gia đình và Giới. Quyển 21, số 2, tr. 3-10

hiểu căn kẽ nguồn gốc, nguyên nhân dẫn đến bạo lực gia đình, tư vấn phân tích điều hơn lẽ thiệt, chỉ ra những điểm hạn chế của hai vợ chồng để đôi bên nhận thức được cái đúng, cái sai mà điều chỉnh kịp thời, qua đó tạo điều kiện cho các thành viên trong gia đình hiểu rõ nhau hơn, quan tâm lẫn nhau nhiều hơn và sống tốt hơn.

- Để công tác hòa giải ở cơ sở đạt kết quả tốt, Hội Phụ nữ các cấp đã phối hợp với ngành Tư pháp tổ chức nhiều lớp tập huấn về Pháp lệnh hòa giải và Nghị định 160/CP hướng dẫn thi hành Pháp lệnh hòa giải ở cơ sở; tập huấn về nghiệp vụ công tác hòa giải, các kỹ năng cần thiết cho cán bộ làm công tác hòa giải khi tiến hành hòa giải giữa các bên có tranh chấp; cách xử lý các tình huống cho cán bộ làm công tác hòa giải.

5. Tổ chức các hoạt động hỗ trợ phụ nữ phòng, chống bạo lực gia đình

- Bên cạnh hoạt động tuyên truyền và giáo dục, các cấp Hội đã đẩy mạnh thực hiện chương trình hỗ trợ phụ nữ phát triển kinh tế, xóa đói giảm nghèo nhằm hạn chế bạo lực gia đình phát sinh từ nguyên nhân kinh tế thông qua các hoạt động: tín chấp cho phụ nữ vay vốn, chuyển giao khoa học kỹ thuật, dạy nghề, giới thiệu việc làm, hỗ trợ các doanh nghiệp do phụ nữ làm chủ nhằm tạo thêm nhiều việc làm cho phụ nữ.

- Khi có bạo lực gia đình xảy ra tại địa bàn dân cư, cán bộ Hội đã chủ động xuống tận nơi để can thiệp, tư vấn, đồng thời thông báo với tổ hòa giải và chính quyền, công an phối hợp giải quyết.

- Hội Liên hiệp Phụ nữ các cấp đã kiến nghị với Tòa án nhân dân tổ chức xét xử lưu động các vụ án bạo lực gia đình tại địa phương nhằm răn đe kịp thời các vụ việc bạo lực gia đình.

- Ở một số địa phương, Hội đã tư vấn thành lập nhóm/đội can thiệp phòng, chống bạo lực gia đình, mỗi nhóm có từ 5 đến 7 thành viên là đại diện của Công an, Y tế, Hội Phụ nữ, Hội Người cao tuổi, Hội Cựu chiến binh, Đoàn Thanh niên, Ủy ban Mặt trận tổ quốc. Các nhóm này có nhiệm vụ giải tỏa, can thiệp các vụ việc bạo lực gia đình xảy ra trên địa bàn.

- Ở một số nơi, với việc nhận thức rõ về quyền khởi kiện, khi bạo lực gia đình ở mức phải đưa ra pháp luật, Hội Phụ nữ đã thể hiện được vai trò đại diện cho tổ chức Hội bảo vệ phụ nữ tiến hành khởi kiện nhằm bảo vệ cho những nạn nhân bị bạo lực gia đình, trong đó chủ yếu là phụ nữ và

trẻ em.

Từ công tác phòng, chống bạo lực gia đình của Hội Liên hiệp Phụ nữ Việt Nam có thể rút ra một số kinh nghiệm như sau:

- Phòng, chống bạo lực gia đình phải được kết hợp đồng bộ với nhiều giải pháp, trong đó cần làm tốt công tác truyền thông nâng cao nhận thức và thay đổi hành vi ứng xử trong gia đình, từ đó dần xóa bỏ bạo lực gia đình, đề cao truyền thống tốt đẹp của con người, gia đình Việt Nam. Hoạt động truyền thông cần nêu rõ nguyên nhân bạo lực gia đình là sự bất bình đẳng giới, là tư tưởng “trọng nam khinh nữ”, phân biệt địa vị, vai trò của phụ nữ và nam giới trong gia đình. Đồng thời, cần làm tốt công tác tư vấn hòa giải và phòng, chống tệ nạn xã hội.

- Cần tạo môi trường, diễn đàn an toàn, thân thiện, tin cậy để nạn nhân của bạo lực gia đình có thể tâm sự, chia sẻ; đồng thời huy động sự hợp tác cũng như có diễn đàn, có hoạt động cho người có hành vi bạo lực.

- Phòng, chống bạo lực gia đình cần được coi là vấn đề của cộng đồng, do cộng đồng giải quyết, chính vì vậy cần huy động được sự tham gia của cộng đồng trong các hoạt động phòng, chống bạo lực gia đình, trong đó sự chuyển đổi nhận thức và sự tham gia trực tiếp của cấp uỷ, chính quyền địa phương rất quan trọng để tập trung được sự tham gia của mọi ngành, đoàn thể tại địa phương, gắn kết được các ngành chức năng với các tổ chức chính trị - xã hội dưới sự lãnh đạo của cấp uỷ, chính quyền.

- Cần thực hiện theo hướng lồng ghép, giải quyết đồng bộ các vấn đề nguyên nhân của bất bình đẳng giới và bạo lực gia đình như: giúp xoá đói giảm nghèo, truyền thông nâng cao nhận thức, tư vấn giúp đỡ thay đổi hành vi, vận động, khuyến khích xây dựng gia đình hạnh phúc...

- Các hoạt động đào tạo nâng cao năng lực cho cán bộ Hội làm công tác tư vấn, hòa giải tại cộng đồng cần được đặc biệt quan tâm, giúp chị em có kiến thức và kỹ năng thực hành trong các hoạt động tiếp cận, tư vấn và hỗ trợ nạn nhân để hoạt động hỗ trợ đạt hiệu quả tốt hơn, đồng thời cần cung cấp tài liệu để nâng cao chất lượng tuyên truyền.

Công tác phòng, chống bạo lực gia đình của Hội Liên hiệp Phụ nữ còn có những khó khăn/hạn chế như sau:

1. Công tác tuyên truyền, giáo dục về phòng, chống bạo lực gia đình chưa đồng đều, thường xuyên và chưa sâu. Hình thức tuyên truyền còn

nghèo nàn, đơn điệu. Kỹ năng tuyên truyền, tư vấn của cán bộ cơ sở còn yếu, tài liệu truyền thông còn thiếu.

2. Kinh phí cho hoạt động phòng, chống bạo lực gia đình còn hạn chế, tập trung ở một vài dự án quốc tế nhỏ lẻ. Do đó, việc nhân rộng các mô hình hiệu quả và nguồn lực đầu tư cho các hoạt động cũng bị hạn chế.

3. Hiểu biết của phụ nữ vùng sâu, vùng xa và ngay của lãnh đạo địa phương, cán bộ Hội và cộng đồng về luật pháp, chính sách về bình đẳng giới và bạo lực gia đình còn rất hạn chế. Bản thân nạn nhân và gia đình nạn nhân của bạo lực gia đình chưa ý thức được quyền bình đẳng của mình, né tránh, không hợp tác cung cấp thông tin, tố cáo thủ phạm.

Để công tác phòng, chống bạo lực gia đình đạt hiệu quả, xin đề xuất một số kiến nghị như sau:

- Chính phủ cần có Chương trình mục tiêu quốc gia về gia đình, trong đó có nội dung bình đẳng giới và phòng, chống bạo lực gia đình. Thiết lập bộ máy quản lý, điều hành Chương trình và phối hợp ở các cấp, giữa các bộ, ban, ngành, đoàn thể, tổ chức xã hội trên cơ sở phân định rõ trách nhiệm các bên và nguồn lực hỗ trợ thực hiện, đảm bảo đồng bộ, toàn diện, tránh trùng lặp và lãng phí nguồn lực.

- Chính quyền các địa phương quan tâm đầu tư kinh phí hỗ trợ hoạt động tuyên truyền về phòng, chống bạo lực gia đình, đào tạo/tập huấn đội ngũ tuyên truyền viên, cung cấp tài liệu.

- Các tổ chức chính trị xã hội tăng cường công tác tuyên truyền Luật phòng, chống bạo lực gia đình tới hội viên, nhân dân; tổ chức các chiến dịch truyền thông, hội thảo, hội nghị..., tạo thành dư luận rộng rãi lên án hành vi bạo lực gia đình, gây sức ép xã hội đối với kẻ gây bạo lực, từ đó phòng ngừa, ngăn chặn, giảm các vụ/trường hợp bạo lực gia đình. Biên soạn các tài liệu truyền thông tuyên truyền Luật Phòng, chống bạo lực gia đình và các vấn đề liên quan.

- Hội Liên hiệp Phụ nữ các địa phương tiếp tục duy trì và nhân rộng các mô hình truyền thông có hiệu quả tại địa phương. Tư vấn, hỗ trợ nạn nhân của bạo lực gia đình. Tích cực tham gia xây dựng các địa chỉ tin cậy để hỗ trợ nạn nhân bạo lực gia đình. ■

Tài liệu tham khảo

Tổng cục Thống kê, WHO, MDG-F, AECID. 2010. Nghiên cứu quốc gia về bạo lực gia đình đối với phụ nữ tại Việt Nam. Hà Nội.